

KLÓFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Reklám hárbor hordva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétvége és ünnepnap utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség köziratok visszatérítését vagy megőrzését nem vállalja.

Hirdetvések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes adók ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, okt. 17.

Iparügyek.

(K. Ö.) A VI. orsz. ipartestületi gyűlés az idén Nagyváradon lesz megtartva.

A mit eddig az országos ipartestületi gyűléseken hangoztattak, abból vajmi kevés valósult meg. Nem csoda, mikor nálunk még mindig a szabad ipart tartják egyedül boldogító eszköznek iparos viszonyaink javítására. Holott mindenki tudja, kezdve a kormánytól az utolsó kisiparosig, hogy az 1884. évi X. t.-cikkben lefektetett elvek mellett a kis, sőt középiparnak teljesen el kell pusztulnia.

Az idők jelének vesszük, hogy az ipar legilletékesebb faktorai, az ipartestületek országos gyűléseiken most már harmadik ízben sürgetik az ipartörvény módosítását. 1896. évben Budapesten, 1899-ben Kolozsvárott és most Nagyváradon. Lesz-e eredménye, ki tudná megmondani, mikor mi egészen jól érezzük magunkat a szabad ipar berendezése mellett. Igaz, az a szabadság, melyet ipartörvényünk statuál, nem volna rossz dolog, ha egyuttal arról gondoskodnánk, hogy a szabadság szabadossággá el ne fajulhasson és a szabad verseny csak az erősek érdekeit szolgálhassa.

Hogy a szabad verseny a gyengét el ne nyomhassa, sulba kell dobnunk a liberális felfogást és bizonyos korlátozó intézkedéseket életbe léptetni. Ezek az ipartörvény oly irányu módosítására irányulnak, hogy a törvényben foglalt képesítés elve hatályosabbá tévessék. Ilyenek, hogy a segédi szakba vágó foglalkozás két év helyett három évben határoztasék meg. Az ipartörvény azon rendelkezései, melyek a képesítés elvének érvényesülését akadályozzák, hatályon kívül helyeztessenek. Az iparos tanoncok a tanviszony lejártakor szakvizsga letételére köteleztessenek.

A segédek az ipartestületekben szerveződő szakbizottságok előtt fakultatív szakvizsgát telessenek.

Az ipartestületek országszerte városok, községek és ott, ahol arra kellő számú iparosok nem volnának, járásokban kötelezőleg való létesítése elrendeltessék. Az ipartestületek hatásköre terjesztessék ki oly irányban, hogy az iparigazolványok kiadásánál az ipartestületeknek is legyen beleszólásuk. Az ipartestületek azokkal a hatósági jo-

gokkal ruháztassanak fel, melyekkel eddig az első fokú iparhatóságok rendelkeztek.

Mindezek a követelések arra irányulnak, hogy az ipartestületek autonómikus jogokkal ruháztassanak, az ipar oly élő szervei lehessenek, melyek egyrészt irányítólag, másrészt ellenőrzőleg folyjanak be az ipar fejlesztésére. Irányítsák a kisipar működését s tartsák távol tőle mindazokat az akadályokat, melyek eddig is bénítólag hatottak a kisipar fejlődésére. Kisiparunk köréből — sajnos — nem egy foglalkozásnak el kell pusztulnia. Ezek fenntartása érdekében kár erkölcsi és anyagi tőkét pazarolni. De a kisiparnak az az ága, mely életképes, melyet a gyáripár technikai okokból sem lesz képes pótolni, fenntartandó, fejlesztendő. Ezért a kontáripárt üldözni kell. Ezt a munkát hatályosan csak az ipartestületek végezhetik.

Az ipartestületi országos gyűlésnek az ipartörvény módosítására vonatkozó előterjesztései nagyjában mind olyan természetűek, melyek a kisipar sorsán lendíteni képesek. Kívánatos, hogy az illetékes körök meghallják és meg is valósítsák iparos köreink jogos kívánságait.

A hazai ipartestület országos nagygyűlése ma, szombaton veszi kezdetét a Kereskedelmi Csarnok nagy termében s három napig tart az érdekes tanácskozás, a mely felöleli az iparterén felmerült fontosabb kérdéseket.

A hazai ipart mélyen érintő ügyek olyan halmaza van kitűzve tárgyalásra, a milyen gazdag programot még alig láttunk egy-egy kongresszuson.

A nagygyűlésnek emeli a jelentőségét, hogy nemcsak az összes hazai kereskedelmi és iparkamarák részvesznek benne, hanem a kereskedelmi kormány is képviselteti magát a kongresszuson.

Az országos nagygyűlés tanácskozási rendjét már közöltük. A napirendet a következőkben közöljük:

Október hó 18-án délelőtt 9 órakor alakuló gyűlés a Kereskedelmi Csarnok épület nagytermében, délután 2 órakor ebéd a Zöldfászálloda emeleti nagytermében étlap szerint, este 7 és fél órakor diszeldadás a Szigligeti színházban, a »Munka« című egy felvonásos színmű Szávay Gyulától és egy operett előadásával.

Október hó 19-én délelőtt 9 órakor az ülés folytatása a Kereskedelmi Csarnok termében, délután 2 órakor Nagyvárad város által rendezett diszeldadás a Fekete Sas szálloda emeleti nagytermében. Délután kirándulás, esetleg a gyárak megismerése.

Az október hó 19-ik napjának délutáni óráira tervezett kirándulások ideje alatt megtekinthetők: Moskovits Mór és fia, szesz, élesztő és vegyészeti gyára. (Kolozsvári-utca.) Léderer és Kálmán szesz- és szeszfinomító gyára marha hízalóval (Gyár-utca.) Moskovits Adolf és fia kereskedelmi- és mezőgazdasági nagy szeszgyára, gőzmalom élesztő-gyár és marha hízaló. (Vámház-utca.) A m. kir. honvéd hadapródiskola 400 növendékkel. (Kert-utca.) Biharmegyei és nagyváradai történelmi és régészeti Múzeum. (Múzeum-utca.) Az iparos tanonciskola este 6 órakor. (Nagypiacz-tér a polgári iskola épületben.) És az iparos-ménház megtekintése. — Az ipartestületi rendező polgárok szives készséggel kalauzolással szolgálnak.

Október hó 20-án délelőtt 9 órakor az ülés folytatása, délután 2 órakor az ipartestület által rendezett bucsu-ebéd a Zöldfászálloda emeleti éttermében, egy teríték 4 korona. Előre megváltandó az ipartestület hivatalában október hó 18-án.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 17.

Elnök: gróf Apponyi Albert.

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása után elnök bejelenti a bizottságok megalakulását. Még nem alakult meg a gazdasági, közgazdasági és munkásügyi bizottság, miért is ismételt felkéri a fennebb említett bizottságok tagjait, hogy minél előbb alakuljanak meg. Több kisebb jelentőségű iromány előterjesztése után a házszabályok 119. §-ában említett külön bíráló bizottság kisorsolása. Ezt legalkalmasabbnak úgy véli, hogy a bíráló bizottság tagjainak nevét beteszék egy urnába és onnan kihúzzák a kisorsolandó tagokat. (Helyeslés.)

Barabás Béla a házszabályok 119. §-hoz szól. A társaság kerületben harmadmagával volt kiküldve — már akkor felvetették azt az eszmét, hogy vajon, ha őket, mint bíráló bizottság tagját kisorsolják, nem lenne ez összeférhetetlen. A bíráló bizottság előkészítő munkát végez ez ügyben, most már az a kérdés, hogy ebben helyet foglalhatnak-e azok, akik ki voltak küldve a kerületbe és szavazhatnak-e? Ennek magyarázatát kéri. Másodszor minkét ügyben külön sorsolást kér. Ez lenne a Házszabályok helyes magyarázata, amely precedenst alkothatna jövőre nézve is. (Helyeslés balról.)

Apponyi szerint a házszabályok nem tartalmaznak semmi megszorítást Barabásnak sem első, sem második kérdésére, neki is az a véleménye, hogy mindkét bizottságba külön-külön tagokat küldjön ki. A bíráló bizottságban azonban még 3 olyan tag van, akik még nem tették le az esküt, ezek természetesen mindaddig nem vehetnek részt érdemlegesen a vizsgálatban, míg az esküt le nem teszik.

Barabás Béla megnyugszik az elnök intézkedésében.

Apponyi: következik a bizottsági tagok ki-

Az orsz. iparos kongresszus alkalmával

kalapok, cipők, keztyűk, férfi fehérneműk, nyakkendők s mindennemű divatcikkek elősmert jó minőségben és legolcsóbban egyedül

Keresztény üzlet!

Elősmert szolid bevásárlási hely!

FÁBRY TESTVÉREK nagyruházában

Nagyváradon, Fő-utca szereshető be.

Telefonszám 76.

sorsolása. A tápéi bizottságba: Apáthy Péter, Lengyel Zoltán, Kubina József, Kállay Antal, Hajtin Imre, Halász Zsigmond, Kabos Ferencz, gróf Serényi Béla, Major Károly, Kecskeméthy Ferencz, Fiedoris Miklós; a csongrádi bizottságba: báró Bánhidy Antal, Boda Vilmos, Halász Zsigmond, Dr. Kulics Pál, Ugron János, Münnich Aurél, Szentiványi Árpád, Angyal József, Ivánka Oszkár, Abafy Ödön lettek kisorsolva. A bizottságok elnöke a Ház elnöke, jegyzőit maguk választják kebelükből. Felkéri, hogy az ülés után alakuljanak meg.

Gróf Sztáray Sándor képviselő megbízó levelét sorshuzás útján az I. bíráló bizottsághoz utasították.

A bíráló bizottságokban üresedésben volt tagsági helyekre Bónis Antal, Bánhidy Antal és Rabár Endre lettek megválasztva, kik közül a jelenlevő Bónis Antal letette az esküt, ugyancsak az összejáratellenségi bizottság jelenlevő tagjai is.

Utólagosan jelenti, hogy a munkássági bizottság is megalakult, elnöke Hegedűs Sándor jegyzője Biró Lajos lett.

A holnapi ülés napirendjének megállapítása után elnök az ülést bezárta.

Az orsz. kath. nagygyűlés.

IV. nap.

Saját tudósítónktól. —

Budapest, okt. 17.

A III. kath. nagygyűlés utolsó napja méltó befejezése volt az előző napokon tartott tárgyalásoknak. A csütörtöki ülés a pápa jubileumának volt szentelve s különös fényt adott annak a hercegprímás ünnepi beszéde. A mai ülés karakterisztikumát *Prohászka* beszéde adta meg. A magyar klérusnak ez a tudományban és szónoki talentumban oly kiváló tagja ezuttal legszebbikét mondotta országhirű beszédeinek. Valósággal remekelt, felülmulta önmagát. Pusztán megjelenése a szónoki emelvényen olyan éljen- és tapsriadalmat keltett, a melyet ritkán hallottak a Vigadó falai. Ez a lelkes hangulat kísérte végig érdekes, megkapó, ötletekben, fordulatokban gazdag, szellemes beszédét. *Prohászka* szónoki erejének ellenállani senki sem képes, — elképzelhetni, milyen lehetett a hatása itt, a hol mintegy 5—6000 főnyi hívő nép hallgatta. Nem egy hallgatója mondotta, hogy ezért magában is érdemes volt Budapestre utazni.

Az ősz *Zichy* Nándor lelkes, tüzes beszédén kívül másik érdekessége volt a gyűlésnek a *Szmrecsányi* Pálszepesi püspök záróbeszéde. A szepesi püspök, a ki az ötvenes években van, imponáló férfias alak, erős, de kellemes organummal. Nem keresi a cifraságokat, meggyőződéstől áthatottan beszél, nem vontatva, de mégis megfontolva s tisztán, tagoltan kiejtve minden szót; hangja a Vigadó nagytermének minden zugába elhatott. Erős hazafias érzéstől áthatott beszéde végén az egész püspöki kar sietett gratulálni a kiváló főpápnak, a ki áldását adta a kath. nagygyűlésre és Isten kegyelmét kívánta a hozott határozatok végrehajtásához.

*

Nem szűnő érdeklődéssel folytatta ma délelőtt a katolikusok nagygyűlése tanácskozásait. Délelőtt 10 órakor nyilvános ülés volt a Vigadóban, ezt megelőzőleg *Kohl* Medárd püspök ünnepélyes nagy misét mondott a bejárósi plébánia templomban.

A Vigadó t. rmei ezuttal is zsúfolásig megteltek, az elnöki emelvényen a főpapság foglalt

helyet. Ott voltak *Császka* és *Samassa* érsekek, *Bubics*, *Szmrecsányi*, *Bende*, *Firczak*, *Ivánkóvics*, *Majláth*, *Helyey*, *Rimély*, *Radu*, *Szabó* János, *Kohl* Medárd püspökök, *Fehér* Ipoly főpát, gróf Bathányi, br. Pongrácz kánonok, gróf Zselénszki Róbert, őrgrof Pallavicini Ede, gróf Széchényi Imre, gróf Zichy Nándor, gróf Zichy Jenő; továbbá *Rakovszky*, *Molnár*, *Major*, *Szűllő*, *Wilcek* gróf stb. orsz. képviselők és a kath. társadalom számos előkelő alakja.

Az első sorokat előkelő hölgyközönség foglalta el.

A gyűlés a Kölcsey-himnusszal kezdődött, amelyet az operai énekkar adott elő, ezután az énekkar a pápai himnuszt énekelte.

Gróf *Zichy* János üdvözlőve az egybegyűtöket s felolvasta ő felségének a hozzá intézett hódoló táviratra küldött válaszát, amelyet a gyűlés lelkes éljenzéssel fogadott. A távirat szövege ez:

„Legfőbb parancsr: *König*. O cs. és kir. apostoli királyi felsége a III. nagygyűlésnek Méltóságod által tolmácsolt hódolatát és hű ragaszkodását köszönettel legkegyelmesebben tudomásul venni méltóztatott.”

Prohászka beszéde.

Dr. *Prohászka* Ottokár szólott ezután a katolikus elveknek az életben való érvényesítéséről. Erről tulajdonképpen csak Belgiumban és Németországban lehet szó, ahol a katolikus elvek csakugyan érvényesülést lelnek a katolikusok magánéletében és minden vonatkozásaikban.

Ha a katolikus kereszténységet akarjuk az egész vonalon életbe léptetni, akkor első sorban az a szükséges, hogy az *egyen maga* olyan legyen, hogy a katolicitás benne mindig, mindenütt tökéletes kifejezést, személyesítést leljen.

Szól a *tudományról*. A tudomány nem keresztény és nem pogány. De a tudósok lehetnek keresztények is, pogányok is s a materialista, vagy a pantheista jogtudomány például épp ugy felekezeti szempontok szerint igazodik, mint akár a katolikusnak nevezett jogtudomány. Az azonban bizonyos, hogy mihelyest katolikus tudományról van szó, az rögtön teljesen egyoldalú, teljesen elfogult dolog — ellenségeink előtt. Naiva keresztény *szeretetlet* és a modern *humanizmust* állította szembe.

A keresztény szeretet testi és lelki táplálékot ad, nem Podmaniczky-tejet. Nem akar ő prepradezaneciát, csak szabad versenyt a valóság felekezetei között. A történelmet visszacsinálni nem lehet s el is ismeri a felekezetei közötti szabad verseny jogosultságát mindenki, csak a politikuskok nem akarják meglátni.

Mit beszélnek a verseny okozta károkról, most mikor a világnézeteket teljesen a felekezeti külsőség áramlata uralja. Ez ellen kell küzdenünk, ez ellen kell szervezkednünk. A *kultura alapja, a kereszt*, amely nem tűr meg maga mellett se félholdat, se thórát. Kereszténységnek kell érvényesülnie az élet egész vonalán, és a katolikus világ nem tűrheti, hogy egy hitetlen indomány öt lábbal tiporja. Vegyék tudomásul a katolicitás ellenségei, azok a halálmadarak, hogy a magyar katolicizmusnak nincs temetése, hanem *ujjászületése* van, hogy nem halni akarunk, hanem élni és érvényesíteni akarjuk a keresztény katolikus elveket a köz- és magánélet minden momentumában.

A beszédet rendkívül zajos tetszéssel fogadták.

Majláth püspök sietett gratulálni a szónoknak, kit elárasztottak üdvözlésekkel.

A kath. sajtó.

Margalits Ede egyetemi tanár a katolikus sajtó feladatairól tartott beszédet. A katolikus öntudat felébresztése, ébrentartása a katolikus társadalomnak egységes munkára való rábizása e feladatok legfőbbike. Hirdetnie kell a katolikus sajtóknak, hogy ennek az igazságnak az alapja a kereszténység. E mellett feladatainak önzetlenül kell megfelelnie. A hazafias érzés nevelése ébrentartása szintén kötelessége a katolikus sajtó munkásainak. Meg kell védenie a magyar katolikusok minden anyagi és erkölcsi érdekeit s ebben támogatásra talál a kath. körök orsz. szövetségében. Bátran szembe kell szállnia az ellenséges sajtóval. Igaz, hogy ezért a katolikus sajtó munkásai megkapják a reakzionárius, ultramontán jelzőt, — de erre ők büszkék — s ezért esüggedellenül dolgoznak tovább Krisztus és a hazaszeretet irányítása mellett.

A katolikus közönségnek ezzel szemben az a feladata, hogy támogassa a sajtót — sajnos, de igaz, — egymond — hogy a két katolikus jellegű újság összes munkatársainak nem fizet annyit, mint a mennyit egyik német nyelvű napilapunk egy munkatársának.

Beszédét lelkesen megéljenzették.

Az autonomia.

Hortoványi József dr. orsz. képviselő a katolikus autonomia ügyét ismertette. Beszéd a katolikus alapok jogialan elsajátításáról s azon visszasszágról, hogy a magyar katolikusok sem tantügyi, sem egyházi dolgokban nem élvezik azokat a jogokat, a melyek őket megilletik. Sürgeti e végből az önkormányzati szervezet meelőbbi létesítését. A magyar katolikusoknak erejük teljes öntudatában szorítani kell azokat, akiket mulik az autonomia létesítése. (Eljenzés és taps.)

Zichy Nándor beszéde.

Zichy Nándor gróf lépett az előadói emelvényre, de perczegig nem jutott szóhoz a zugó tapstól és éljenektől. A katolikusok kötelességeiről beszéd a családban, a társadalomban, az államban. Beszédét azzal végzi be, hogy megköszöni a mellette most is, máskor is tapasztalt ovációt. Ez az éljenzés nem neki szól, hanem azoknak az elveknek, amelyeket ő zászlajára írt. Aki azt hiszi, hogy a természet az Isten, az nem katolikus. A katolikus elveknek ki kell terjedniök a családi és állami élet összes fázisaira s nagy tévedés az, hogy az állami hatalom kiterjeszhető a hitélet kezelésére is. A *szabadkőműves* társaságok veszedelmes voltát fejtegeti ezután, amelyeket a katolikusok közül is igen sokan közönséges néznek, holott ezektől teljes mértékben óvakodniok kellene. Majd a *párviadal* ellen emel szót, amely intézmény sehogy sem férhet meg a katolikus főfogással. Az *autonomiai* kérdés megoldását évtizedekig huzták, halasztották, most bedobattak a tárgyaló terembe egy tervezetet, azért, hogy azon a katolikusok összevesszenek. De ennek a szándéknak nem szabad megvalóulnia. A katolikusoknak helyt kell állniok, beüt kell lenniök a törvényhozásban, mert ha a katolikusok tért nem foglalnak a törvényhozásban, akkor a törvények nem ismernék el a katolikusokat. Beszédét azzal végzi, hogy a magyar katolikusoknak a király pártfogásába kell magát ajánlania, abba kell összes bizalmát vetnie. Ejen a király.

A kongresszus zajos tapsal, éljenzéssel kísérté a beszédet.

Boromissza Tibor felolvassa a szakosztályok határozati javaslatát, amelyeket a nagygyűlés egyhangulag változatlanul magáévá tett, elfogadott.

A határozatok végrehajtásával a katolikusok orsz. szövetségét bízzák meg.

Szrecsányi püspök beszéde.

Gróf Zichy János e nők felkéri Szrecsányi Pál szepesi püspököt a nagygyűlés berekesztésére.

Szrecsányi Pál szepesi püspök mondta el ezután záróbeszédjét.

Isten áldását kéri a nagygyűlés munkájára. Azon hitének ad kifejezést, hogy a nagygyűlések — bár ifjú intézmények — gyümölcsüket megtermik. Közönetet mond a megjelentek nevében az elnöknek a gondos előkészítésért s a vezetésért.

Ha a katolikusok egyesülése bekövetkezik, — akkor az nemcsak az egyháznak, de a hazának is áldására lesz. Az összetartás a magyar haza legfőbb támasza lesz, — az összetartás megeremíti az áldozatkészséget a haza iránt. Az egyház iránt való törhetetlen hűség — a hazaszeretet ápolására buzdítva a nagygyűlés tagjait — az értekezletet bezárja.

Ezután áldását adta az egybegyűltekre s ezzel a nagygyűlés véget ért.

5% adóemelés.

— Nagyvárad város 1903. évi költségelőirányzata. —

Az utóbbi években félve vesszük kezünkbe Nagyvárad város költségvetését. Évről-évre a községi pótdóemelés réme kísért benne.

Két évvel ezelőtt emelték a pótdókat s tavaly ismét csak a legnagyobb fáradtsággal tudta a pénzügyi szakbizottság és a törvényhatóság a kiadások csökkentése és a bevételek emelésével a pótdó felemelését elkerülni.

Ez az igyekezet azonban nem a baj elhárítását, hanem csak eltolását eredményezte s az 1903. évi költségvetést ismét csak 5% közköltőemeléssel tudta Ragány János főszámvevő egyenlegbe hozni.

Az elmúlt évhez képest most oly csekély pénztári maradványt lehet beállítani, hogy már csak e czímnél majdnem 4% községi adónak felel meg a különbözet. Lehet, hogy a tényleges folyó évi eredmény nagyon kedvezőtlen lesz, de azt még nem tudhatjuk biztosan.

A terjedelmes költségvetés részleteihez csak gondosabb tanulmányozás után lehet szólni. Ezúttal csak egyes pontokra térünk ki.

A tervezett 5 százalékos közköltő emelés mintegy 34—35 ezer koronának felel meg, tehát oly összegnek, amelyet a kiadásoknál eszközülendő törlesztések és bevételek emelése által eltüntetni nem lehet, tehát csak arra lehet szorítkozni, hogy az adóemelés, amennyire lehet, redukáljuk.

Mindenesetre a legalaposabb és szigorú áttekintést igényli a személyzeti kiadások rovata, ahol 12,866 koronával nagyobb összegemelés van felvéve 1903-ra, mint a folyó évre.

A szegődményesek ruházatánál 2260 koronával magasabb összeget találunk, mint az eddigi állapot. Ezt pedig azzal indokolja a főszámvevő, hogy a szabóval az eddigi szerződés az év végén lejár s új árlejtés mégnincs, tehát az egységárat vette fel, minden engedmény nélkül.

A keresk. iskola segélyeül pedig a még el nem intézett segélyfelemelés daczára 1000 koronával van több beállítva.

Ezt a két tételt nem lehet így elfogadni, mert a szabómunkáknál az eddigi perczent engedmény bizonyára megszűnt, a keresk. iskola segélyének emelése még bizonytalan. Ilyen, legalább is nagyon kétes dolgokért pedig nem szabad a polgárságot újabb terheléssel sújtani.

Nem mehet bele a város, hogy most, mikor már csak egyetlen év választ el a villamos közvilágítás beállításától, a gáz- és petróleum világítást fejlesszük. Erre a czóra pedig 2000 koronát vett fel a főszámvevő a költségvetésbe. Ezt teljes egészében törölöi lehet.

Nagyobb összeggel emelték a nyomtatványok rovatait, holott a város által fenntartott könyvnyomtatást intenzívebben ki lehetne használni.

Csodálkozva lattuk a költségvetésben, hogy az új városháza épületébe leendő átköltözésre kerek 2000 korona van felvéve. Ez még városi számítás szerint is horribilis összeg; különösen ha figyelembe vesszük, hogy mennyi igája van a városnak. Azon felhozott indok, hogy zárt kocsi kell a költözéshez, meg nem állhat. Ilyet könnyen lehet kapni.

Viszont azonban nem helyeselhetjük, hogy a szegények segélyezésére 1550 koronával kevesebbet vettek fel, mint eddig.

Egy-egy tanács ülésen rakás számba terjesztik elő a segélyre szorultak kérelmét. A pauperizmus tagadhatatlanul terjed s a város nem hagyhatja segítség nélkül a dologra képtelen szegényeit. Ennek a rovatnak a csökkentését a humanizmus tiltja.

Különösnek találjuk, hogy a főszámvevő az iparos kongresszus részére megszavazott s még ez évben kifizetendő 2000 koronát átvizsi a jövő év terhére. Ez teljesen helytelen. Lehet, hogy a folyó év záró számadását némileg szépitni fogja, de ha deficit lesz, azon úgy sem változtat. Am ne tolják a jövő év terhére, akkor, a midőn úgy is riaszt a közköltő felemelés réme.

A vásárvám és helypénz bevételeknél minden különösebb indokolás nélkül mintegy 10,000 korona több bevétel van előirányozva.

Nem tudjuk, mire basirozza a főszámvevő ezen rohamos emelkedést. Nem is kutatjuk, mert hisszük, hogy meg van ezen emelésnek az alapja — jövőre jobban vigyáznak a hevételekre.

Az 1903. évre szóló házi pénztári költségvetés mérlegét a következőkben állította fel a főszámvevő.

a) A szükséglet.

1. A rendes kiadások összege	985064 kor. 36 fill.
2. A rendkívüli kiadások összege	19891 > 63 >
3. A beruházási kiadások összege	17640 > — >
3. Az átmeneti kiadások összege	679058 > 89 >

tehát a szükséglet főösszege: 1801654 kor. 88 fill.

b) A fedezet.

1. A rendes bevételek összege	896472 kor. 66 fill.
2. Az átmeneti bevételek összege és így a fedezet összege:	513534 > 32 >
lévén pedig a szükséglet összege:	1410006 kor. 88 fill.
Mutatkozik fedezeti hiány:	1701654 > 88 >
	291654 > — >

mire ózve tisztelettel indítványozom, hogy ennek fedezetére a 694400 koronában kimutatott állami egyes adóalap arányában a községi iskolai 5%, az ipariskolai 2% és a kisdóvodai 3%, együtt tehát a jelen költségvetés bevételi fejezetének V. főrovata alatt már beiktatott 10% pótdóton felül további 42% — mindössze tehát **ötvenkettő (52) százaléki (%) községi pótdótnak megszavazását, vagyis a jelen évre érvényes közköltőnek öt (5) %-tólival történendő felemelését illetékes helyen kieszközölni méltóztatassék**

Nagyvárad város tanácsa tegnap tárgyalta a főszámvevő által a fentebb említett alapokon nyugvó költségvetést.

A városi tanács nagy buzgalommal igyekezett az egyes tételreket a viszonyok figyelembevételével úgy változtatni, hogy az adóemelés elkerülhető legyen.

Orómmal konstatáljuk, hogy nagy részben az általunk is kifogásolt tételreket változtatta meg s hosszas, alapos tanácskozás után sikerült a kiadások és bevételek összegét akként megállapítani, hogy **nem kell a közköltőt emelni.**

A főszámvevő által javasolt 5 százalékos emelésnek megfelelő 34720 korona összeg felel meg, tehát ezen összegnek megfelelő fedezetről, illetve megtakarításról kellett a tanácsnak gondoskodni.

A **Kiadásoknál** a következő összegeket törölték:

a személyzet illetményénél	876 kor. — fill.
gyógyszerek, betegápolási díjak — — — —	6000 > — >
a felső kereskedelmi iskola segélyének felemelésénél — — — —	1000 > — >
irodai sz-reknél — — —	500 > — >
nyomtatványoknál — — —	4000 > — >
ipartestületi kongresszus költségeire — — —	2000 > — >
átköltözés az új városházába — — — —	2000 > — >
városi középületek tételéből — — — —	2600 > — >
hutorok és szerelvényeknél — — — —	700 > — >

tehát a kiadásokat redukálták — — — — 19676 koronával.

A **Bevételeknél** a következő tételreket emelték:

a lóvásártéri helypénznél	2000 kor. — fill.
a baromvásártéri helypénznél — — — —	4000 > — >
a városház berendezésére felvett összegnek félévi kamatja — — — —	2250 > — >
a színház világításnál a személyzet után visszatérítés — — — —	2130 > — >

a bevételeket emelték — 10.380 koronával

tehát a kiadások redukálása és a bevételek emelése czimén 40,056 koronát hozott ki a tanács a költségvetés javítására.

A közköltő emelés teljes elkerülésének elérésére még szükséges 4664 koronát pedig az előre nem látható kiadások rovataiból törölte s így a jövő év költségvetését **minden adóemelés nélkül** terjeszti a pénzügyi szakbizottság elé.

Ragány János főszámvevő azonban agyágyát fejezte ki, hogy a tanács által megállapított egyes tételek a valóságban reálisak lesznek.

UJDONSAGOK.

A Szigligeti-Társaság ünnepélye.

Tíz éves működésre tekinthet vissza a Szigligeti-társaság.

Nem azt nézzük ez alkalommal, a mit a Társaság valamivel több élénkség mellett tehetett volna; visszatekintünk arra, hogy tíz év alatt ebben tartotta Nagyváradon a lelkesedést az irodalom iránt, ünnepeket, felolvasó nézeteket rendezett, a melyen néha országos nevű írók és költők is adtak közönségünknek igazi irodalmi élvezetet, szóval jó igyekezettel jó sikert ért el a társaság.

Van tehát jogosultsága annak, hogy a

Szigligeti-társaság megüli fennállásának 10-ik évfordulóját.

Az ünnepély 3 részből fog állani.

Október 26-án d. e. 11 órakor a Kereskedelmi Csarnok dísztermében **ünnepélyes felolvasó ünnepélyt** tartanak, déli 1 órakor **társas ebéd** lesz a Fekete Sasban, este fél 8-kor pedig díszelőadás a Szigligeti-színházban.

A felolvasó ülés programja a következő:

1. Üdvözlés. Tartja: dr. **Hoványi Géza**, a rendező bizottság elnöke.
2. Megnyitó. Tartja: **Rádl Ödön**, a Társaság elnöke.
3. Költemények. Irta és előadja: **Sas Ede**, a Társaság rendes tagja.
4. Ünnepi beszéd. Tartja: dr. **Imrik Péter**, a Társaság alelnöke.
5. A szobor. Irta és felolvassa: **Fehér Dezső**, a Társaság rendes tagja.
6. Epilogus. Előadja: Dr. **Bodor Károly**, a Társaság főtitkára.

Rákóczy év.

Nagy szabadsághőseink közül a legnagyobb, a legönzettelebb: Rákóczy Ferencz van legjobban elhanyagolva. Idegenben nyugszanak hamvai, emlékezetét csak a szívek és a történelem igazságos lapjai őrzik, míg Bocskaynak és Bethlennek szobrot emelt a király. Kossuth Lajost pedig most ünnepelte világra-zóló lelkesedéssel az egész ország.

Csak Rákóczy volna-e elfeledve, ez a nemes jellemű fejedelem, a ki családot, rengeteg vagyont áldozott a pogány világba száműzést szenvedett nagy eszméjéért, a magyar függetlenségért! A ki éveken át újra feltámasztotta a független magyar államot, magyar udvartartást, magyar hadsereget? S a kinek indulóján ma is tűzbe borul a honfi lelke, ököibe szorul a keze, mintha kurucz hősök tárogatója hívná újra riadóra, haragos rohamra?!

Nem, nem lehet őt, a legnagyobbat elfelednünk! Van is már terv, melynek célja, hogy 1903-ban a magyar nemzet II. Rákóczy Ferencz fejedelem emlékezetét méltóképp megülije.

Az országos függetlenségi párt fiatalabb tagjaiból külön előkészítő-bizottság alakult arra a célra; hogy javaslatot dolgozzon ki, melynek alapján a jövő 1903-ik évet a magyar nemzet szentelje II. Rákóczy Ferencz és általában a hazafias kurucz-mozgalmak emlékének megünneplésére.

A terv még a kezdet kezdetén van; de tudósítónk jelentése szerint a képviselőket az a gondolat lelkesíti, hogy ez az ünneplés ne legyen a függetlenségi párt politikai működésének megnyilatkozása, hanem általános országos jelentőségű mozgalom, melynek feladata a történelmi órák megerősítése, kifejtése.

Az előrajz vázlata szerint felvonnák az év munkatervébe Rákóczy hamvainak hazaszállítását, Budapesten és több nagy vidéki városban Rákóczy- és kurucz-kiállítás, kurucz-ünnepek rendezését.

II. Rákóczi Ferencz 1703. június 15-én jött be Vereckénél az országba 3000 főnyi sereggel s ezzel kezdetét vette a szabadságért való küzdelem, az a nevezetes kurucz-háború, mely egész Magyarországot megmozgatta. Rákóczi fejedelem a világtörténelemben páratlan önfeláldozással küzdött fenséges eszméjéért egész 1711-ig, a midőn február 21-én örökre elhagyta hazáját.

Ezen a történelmi alapon kívánják a tervezők az 1703-ik évet, mint a kurucz-harcok

kezdetének kétszázadik évfordulóját, 1903-at Rákóczi esztendejévé avatni.

A bizottság előkészítő munkájának vezetésére Thaly Kálmán országgyűlési képviselőt a Rákóczy-korszak jeles történetíróját óhajtják megnyerni.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Okt. 19-20. Iparosok országos kongresszusa.
Okt. 26. Szigligeti-társaság ünnepélye: d. e. 11 órakor felolvasó ülés a Kereskedelmi Csarnokban; déli 1 órakor díszelőadás a Fekete Sasban; este fél 8-kor díszelőadás a Szigligeti színházban.

* **Bérmálás József főherceg családjában.** Ünnepe lesz e hó 20-án az alcuthi főhercegi kastélynak, s ezzel Alcuth község lakosainak is. E napon részesül ugyanis **József főherceg** két leánya: **Erasébet** és **Klotild** főhercegnők a bérmálás szentségében. A megerősítés szentségét dr. **Városy Gyula** székesfejérvári püspök fényes segédlet mellett szolgáltatja ki. Az ünnepélyen számos magas egyházi és világi előkelőség fog résztvenni. Az alcuthi templomot ez alkalomra pazarul fogják feldíszíteni. A készülődések már javában folynak a szép ünnepségre.

* **Vilmos huszárok lóversenye.** A 7-ik Vilmos huszárezred tisztikara, melynek egyrésze városunkban székel, november 4-én délután Debreczenben a lóverseny-téren tiszti lovagjátékokkal egybekötött lófuttatást rendez. A huszár tisztikar versenyei előző években is fényesen sikerültek s így most is általános érdeklődés mutatkozik a verseny iránt nemcsak Debreczenben, hanem a szomszédos megyékben is. Nagyváradról is úgy a tisztikar, mint az előkelő polgárság köréből számosan készülnek átmenni ez alkalomra Debreczenbe.

* **Bourbon herceg és a párbaj-ellenes mozgalom.** Levél jött a napokban **Bourbon** hercegtől a párbaj-ellenes mozgalom régi lelkes bajnokától, melyben **Sávell Kálmán** nagyváradi főügyésznek meleg üdvözlést küldött a nagyváradi párbajellenes szövetség megalakulása alkalmából és a szövetségnek működéséhez szerencsét kíván.

Erre a levélre tegnap a szövetség francia nyelven következőben válaszolt:

Fenséges Ur!

Hálás köszönettel vettük bizottságunkhoz **Sávell Kálmán** és **Várady Zsigmond** urakutján küldött kitértető és örök becsü sorait, valamint az azok csatolmányát képező iratokat.

At vagyunk hatva a párbaj-ellenes szövetségünk ügyének feltétlen erkölcsi igazságától és jól tudjuk azt is, hogy az igazságot küzdeni a legszerényebb társadalmi állásban levő egyének is veleszületett kötelessége. E velünk született kötelesség teljesítése teszi az embert egyedül méltóvá arra, hogy a veleszületett jogoknak is teljes élvezetében éljen.

De ami nekünk ama kötelesség benső érzete és ügyünk igazságának tiszta tudata mellett teljes bizalmat ad arra, hogy a szövetség által gyújtandó szövetség világá, ha nem is egyszerre, de biztosan el fogja osztalni a nemzetek feje felől az előítélet közepkori sötéttségét, éppen az a tény és annak szemlélete, hogy Nyugat művelt nemzetének legelőkelőbb alakjai, a társadalom legmagasabb polczairól fáradhatatlan lelkesedéssel sietnek ama szövetség lángjának élesztésére és hogy azok élén Fenséged magas állásának és egyéni tekintélyének teljes súlyát dobta a közvélemény mérlegébe a párviadal leküzdése érdekében.

Fenséged eddigi működésének köszönhető, hogy Nyugat művelt országai a párbaj-elle-

nes szövetségeket már mielőttünk megalapították és így Fenséged nemes és fennkölt gondolkodásának köszönhetjük, hogy nem vagyunk kénytelenek szenvedni ama nyomasztó érzés alatt, mely az eltévedt utast sőtét erdősegekben s a magasabb emberi erkölcsért dolgozókat az előítéletek még sötétebb renetegei közt az egyedüli maradás esetében rendszerint utóléri. Erőt és kitartást merítünk ugy Fenséged eddigi áldásos tevékenységéből, mint hozzáink intézett buzdító sorainból és esedezünk, hogy alakulóban lévő szövetségünket, úgy a mint azt más országok hasonló intézményeivel is azt tenni kegyes vala, továbbra is felemelő pártfogásában megtartani méltóztassék.

Hódoló tisztelettel maradván Fenségednek igaz hivei, a párbaj-ellenes szövetség alapító bizottsága nevében és megbízásából:

Dr. Hoványi Géza.

Sávell Kálmán,

Dr. Várady Zsigmond.

* **Pokorny Hermann nyugalomban.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy **Pokorny Hermann** lovassági tábornok, a 6-ik hadtest parancsnoka és kassai vezénylő tábornok saját kérelmére kedvezőtlen egészségi viszonyaira való tekintettel nyugállományba helyeztetett. **Pokorny** kedves ismerőse Nagyvárad közönségének, mert hosszú ideig működött Nagyváradon, mint hadosztályparancsnok. Városunkban általános tiszteletnek és közbecsülésnek örvendett magyar érzelmeiért, és a katonaság és polgárság közötti jó viszony ápolásáért. Néhány évvel ezelőtt a királyi kegy Kassára helyezte át a kiváló katonát és a kassai hadtest élére állította. Nyugalomba helyezése alkalmából ő felsége elrendelte, hogy vitéz katonájának buzgó, kitünő szolgálataiért a legfelső elismerés kifejezése ismételtlen tudomására adassék.

* **Az ipartestületek munkaközvetítése.** Érdekeit oldalról közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez fordultak azzal a panaszszal, hogy egyes ipartestületek munkaközvetítéssel is foglalkoznak, a mitől a panasz-beadvány szerint eltűnőnek volnának. A miniszter most ebben az ügyben kimondotta, hogy az ipartestületek csak abban az esetben foglalkozhatnak munkaközvetítéssel, ha az saját tagjaik érdekében és pedig díjtalanul teszik. Felhívja tehát a miniszter a fővárost, hogy minden egyéb módját az ipartestületek részéről, kivált a vidékre való közvetítési, erélyesen akadályozza meg.

* **Téglától eltemetett kutmester.** Véres szerencsétlenség történt tegnap délelőtt **Schüch József** szőlőjében. A tulajdonos a szőlőjében levő kutat most tégláztatja, mely munkát **Aradi György** kutmester végzi. Tegnap is nyugodtan folytatta munkáját a kut mélyében, **Sipos Mihály** nap-számos pedig egy dézsában eresztette le hozzá a szükséges téglákat. Egy darabig rendesen ment a munka, míg nem tegnap délelőtt a téglá leeresztő dézsa feneke kihullott s a benne levő nagy mennyiségű téglá Aradi fejére hullott. Aradi egy jajkiáltással összeesett a súlyos téglá halmaz alatt. **Sipos** leereszkedett a kutba, hogy kiszabadítsa a téglák közül Aradit, ami nagy küszködés után sikerült is. Aradit annyira összeszebezte a sok téglá, hogy alig lehetett ráismerni. A szegény kutmestert életveszélyes sebeivel a kórházba szállították, hol gondos ápolásban részesítik.

* **Bezáratlan üzletajtók.** Az éjjeli szolgálatot teljesítő rendőrök jelentették **Gerő** Armia főkapitánynak, hogy az utóbbi időkben több kereskedő üzletajtaja éjjelre rosszul vagy egyáltalán be sincs zárva. Az érdekeltektől tulajdonosokat ezuton figyelmeztették, hogy üzleteik bezárásakor esetről-esetre — saját érdekükben — győződjenek meg arról, vajjon az üzletajtók jól bezárattak-e.

* **Dr. Kutiák Agoston temetése.** Néhai dr. Kutiák Agoston temetése ma, szombaton délelőtt megy végbe a kert-utcai gyászháznál. A temetésen Nagyváradi város törvényhatósága és az orvosi kar testületileg vesz részt. A temetésre vonatkozólag a következő felhívást bocsátották ki:

Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága és tisztái karának t. tagjait felkérem, hogy a törvényhatósági bizottságnak egyik legrégebb, érdemes tagjának, néhai dr. Kutiák Agoston urnak folyó hó 18-án (szombaton) d. e. háromnegyed 9 órakor megtartandó végtisztesség tételén megjelenni sziveskedjenek.

Nagyváradi, 1902. október hó 17-én.

Rimler Károly,
polgármester.

Felkérem a »Biharmegyei orvos gyógy-szerész és természettudományi egyesület« tagjait, hogy az egyesület választmányi tagjának, néhai dr. Kutiák Agostonnak végtisztesség tételén f. hó 18-án reggeli háromnegyed 9 órakor lehetőleg teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

Nagyváradi, 1902. október hó 17-én.

Dr. Edlmann Menyhért,
egyleti titkár.

A »Nagyváradi 48-as népkör« t. választmánya, valamint a kör minden egyes tagja tisztelettel kéretnek, hogy megboldogult dr. Kutiák Agostonnak ma délelőtt háromnegyed 9 órakor tartandó (végtisztesség tételén) temetésén mentől nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Nagyváradi, 1902. október hó 17-én.

A nagyváradi 48-as népkör
elnöksége.

* **Elfogott rabszökevény.** A napokban a bánlakai csendőrök egy szökevény tolvajt keritettek kézre. Girdán Flóra ez a rovott múltú szökevény, a ki betyár módra, fegyveresen kószált a megyei rengetegeken, míg nem ismét csendőr kézbe került. Most hát ismét visszavándorol elhagyott otthonába.

* **Dankó Pista betegsége.** Ismét aggasztó hírek érkeznek a nagy dalköltő állapotáról. Az őszi köd az ő beteg tüdejét is megrongálta s mind inkább égető szüksége volna Dél enyhe levegőjére menekülnie a zordon tél elől. De a szegény költő hiába pazarolta nőitáiba lelke kincsét, annyi vagyont sem szerezhetett, amiből gyógyítására telhetne bőséggel. Most hát irók és művészek sietnek segítségére, segédletet kérve Wlassics minisztertől a beteg költő számára. A miniszter nagyobb összeget ígért a költő segítségére, amiből Olaszországba utazik a beteg poéta enyhülést keresve Dél enyhe levegőjében.

* **Kutyával elfogott postásikkasztó.** Mint Gráczból táviratozzák, egy rendőr tegnap este Hrook bécsi postásikkasztót egy szállodában letartóztatta. Hrook szökési kísérletet tett, de a rendőr kutyája a nyakába ugrott és addig nem ereszté el, míg gazdája meg nem kötözte a sikasztót. Hrochnál majdnem az egész el-sikkasztott összeget, mintegy 54.000 koronát megtalálták.

* **Öngyilkos leányzó.** Széles Juli 19 éves berettyó-németi illetőségű fiatal cseléd tegnap délelőtt lakásán, a huszárlaktanyában maró-lugot ivott. Az erős lug annyira összemarta a szegény leány belső részét, hogy fájdalmában összeesett. A házbeliak figyelmesek lettek a leány kínos nyöszörgésére és segítségére mentek, majd orvost hívtak és a rendőrséget is értesíteték az öngyilkossági kísérletről. A leányt a kózsórházba szállították és ellenmérget adtak neki, mitől jobban lett és így kihallgatta a rendőrség kiküldő tje. A leány azt vallja, hogy gazdája, ki a huszárlaktanyában kántinos, rendkívül rosszul bánt vele és e fölött való elkéséredésében szánta el magát a halálra. — Sérülései nem súlyosak és hamarosan felgyógyul.

* **Paraszt pá baj.** Régi családi ellenségeskedés szított egymás ellen két nagykerekii legényt; Pallós Sándort és Jankovits Lászlót. Emberöltök óta viszálykodnak a két család ifjai, vénei. Ki ahogy bírja, a legények fokossal, az öregek pörpatvarral.

E hó 15-én összekerült a két legény az ivóban, természetesen egymásba kötöttek s már-már következtek a súlyos argumentumok, de egyszerre szokatlan fordulat állott be a korcsmai verekedésnek ígérkező scénaiban. Pallay Sándor odalépett Jankovits elé s méltóságos komolysággal odavetette:

— Ha van bátorságod! . . . Este a kertek alatt . . . Bot se . . . kés se kell . . . lesz amivel megverekszünk.

Két revolvért mutatott a hűledező Jankovitsnak, aztán uri módra, büszkén elment.

Este valóban találkoztak a kertek alatt, még pedig közönség előtt, mert a kik hallották a korcsmai kihívást, a sövények mögül lesték a párviadalt.

A két legény felállott tisztos távolságra s minden jel nélkül egyszerre löttek, de egyik sem talált s kétszeri golyóváltás után szó nélkül elhagyták a harcsteret. De ekkor már a csendőrök várták a lövöldöző legényeket, kiket időközben feljelentettek. Így hát a párbaj szokásos folytatása sem marad el a törvényszék előtt.

* **Pót nagyvásár.** A kereskedelemügyi miniszter városunk által kért pótnagyvásárt (marha, ló és sertésvásár) folyó hó 26., 27. és 28-adi napjára engedélyezte. Ehhez képest a rendőrség a legszélesebb körben közhírré tette, hogy Nagyváradon mondott napokon országos vásár lesz.

* **Az olcsó szivar.** Gróf Széchenyi Istvánnak szivartárczája rendszeresen z legfinomabb külföldi szivarokkal volt megölömvé.

A gróf egyszer, ahogy az Akadémia gyűlésén részt vett, ülés előtt, felsőkabátját — melynek zselében szivartárczája volt — az ülésterem előszobájában hagyta. Az itt ácsorgó irnok megpillantván a kabátzsebben duzzadó szivartárczát és kivett belőle egy értékesebbnek látszó szivart és rágyujtván, igen élvezetesen fogyasztá el.

Az ülésnek vége lévén, midőn Széchenyi kilép az előszobába, azonnal ráismert a füst illatáról szivarára s mosolyogva jegyzé meg a szivar szopókáját éppen akkor az asztalra letéve irnok előtt:

— Ha orrom nem csal, uraságod ugyanabból a gyárból szerzi be szivarait, a melyikből én, csak-hogy azzal a különbséggel, hogy uraságod olcsóbban jut hozzájuk.

* **Véres verekedések a megyében.** Bors és Bözörmény községekben vígan éltek a szüretet. Mert a kedélyek emelkedettségéről tanukodnak azok a villával, lapáttal vívott itezai harcok, melyekből zúzott fejjel, vérezen kerültek ki egyes atyafiak. Barson H. gyési Mihályt páholták el Lovász Károly és Kalai Imre. Természetesen a dolognak előzményei is voltak. Holmi régi czivódás, közleheltről pedig egy kis itéka a falu végén. Következése pedig, hogy Hegyesi most az ágyat nyomja.

Bözörményben pedig Kósa Sándort hagyták helyben hárman: Molnár Lajos, Hegyi Lajos és Kaszoly József, kik bicskával ugy ösztöszurkálták a hetykélkedő Kósa Sándort, hogy 14 napig feküdt utána. A győzedelmes verekedők természetesen a csendőrök előtt is beszámoltak a harc részleteiről, a vég-számolás meg a törvényszék előtt ezután következik.

IRODALOM.

Katholikus levelek egy megtérő nőhöz. Írta: Platz Bonifác dr. — Budapest 1902. 8 rétt 169 lap. — A tudós szerzőt a katolikus Magyarország eléggé ismeri, a ki míg egyéb munkáiban a természet-tudományok terén védelmezte meg a keresztény álláspontot, e munkájában theologus írónak mutatja be magát s a keresztény katolikus vallás egész rendszerét foglalja össze röviden, világosan és

érdekesen, tanítva, hivatkozva, szemmel tartván mindenütt a női lélek s kedély főlfogó képességeit. A könyvecske a magyar katolikus irodalomban a szó szoros értelmében hézag-pótló. Ara 2 korona. Megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában, Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. szám.

Megjelent a **Religio** 29-ik száma a következő tartalommal: Vezéreszmék és Tanulmányok: Még egy szó a kath. nagygyűlés kaponyitása előtt. — Az egyház kegyelme a holtak iránt. — Egyházi tudósítások: Budapest: Az őszi püspöki konferencia előtt. — Eger: Samassa József érsek ur főpap köszönete. — Tihany: Iskolaszentesítés és felavatás. — Berlin: A porosz egyetemeken tanuló ifjuság választási tekintetben. — Mc Keesport: (Pa. E.-A. E.-A.) Fordulat Amerikában élő görög katolikus hitokoinaik pásztorációjában. — Kath. Nevelés- és Tanításügy: A magyar katolikus elemi hitoktatás ujjaszervezéséről. — Kath. Egyesületi Elet es Köztevékenység: Az ezidei kath. nagygyűlés ügyében főp. nyilatkozatok. — Irodalom: Uj-szövetségi bibliai történetek. — Jeruzsálem bevétele. — A külföldi kath. könyv piacz termékei. — Vegyesek.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szombat: Iparos ünnepe. Varázshedű. A munka. (Diszeldadás az iparkongresszus tiszteletére.)

Vasárnap: (délután Milimári.
(este Csepürágók.

Uriel Acosta. A vallási tragédiának egyik érdekes kísérlete Gutschow drámája: Uriel Acosta, a mely mint kísérlet is arról győz meg, hogy vallásos alapon lehet párbeszédekből álló történetet megjeleníteni, de az azéri soha sem lesz tragédia. Pedig az Uriel Acosta a zsidó vallás körében játszik, melynek a haladással való konfliktusa leginkább alkalmas végzetes összeütközésekre; igazi tragédiát még belőle sem lehet írni, hanem csak olyan végzett ragidia félt, a melyet pedig mai izlésünk többet el nem fogad. E tanulság czéljából helyes volt Uriel Acosta különös légkörét az összes, kissé komikus átok-kazallal együtt a színpadon feleleveníteni.

Az előadás alkalmas Szarvasi Sándornak, hogy a czimszerepben tanúságot tegyen igazi erejéről. Hatalmas, megrázó erővel játszott Uriel Acostát, az emberi érzéseknek ebben a szerepben végigvonuló összes árnyalatait a szerelmes ellágyulástól föl egészen az elkeseredett férfi kétségbeesett kitöréséig. Különösen ez: a kitörés, a düh sikerült kitűnően; a negyedik felvonás végén vagy 10-szer hívták lámpák elé.

Az egész estének Szarvasi adott melegséget; mellette még Kovács Lajost és E. Kovács Mariskát kell kiemelnünk. A többiek a szerepüket sem tudták. Szerencsére a sugólyukból női hangot hallottunk s ennek élessége kellemesen töltötte be az akadozások okozta ürt. Krasznay viszont beállt sugónak: oly halkán beszélt, hogy szerepe felét sem lehetett érteni.

Közöség közepes számmal.

—r.

A mai diszeldadás. Gálléri Mór prólogusa, dramatizált vezérczikke Nagyváradon hangzik először színpadon. A »Varázshedű« külön is megérdemelte volna a fölfrisítést. Szávay Gyula drámai költeménye pedig ismert, gyönyörű, poétikus alkotás. A diszeldadás ott lesznek az összes vendégek. A diszeldadás bérletszűnetes. A bériők jogait ma déli 12 óráig tartja fenn a színház.

Hírek a színházról. Mint már jelentették, a jövő héten kerül bemutatásra a Vig-színház nagyszerű ujdonsága, az »X. asszony.« Ugyancsak a jövő héten kerül színre a »Párisi élet« is. Az operett-társulat nagyban készül a »Katalin« premierjére s a »Gerolsteini nagyhercegnő« reprizére. A drámai társulat Moser és Schöntan vigjátékának, a »Hadjárat a békében«-nek előadására készül. A Szigligeti-színház is fölfrissíti a Nemzeti színház példájára a »Falamei báró«-t, ez a kitűnő Calderon darabot. Az első opera-előadás a »Zsidónő« előadása lesz.

Szigligeti-Színház.

Polyószám 30.

Béret szünet.

Ma szombaton, 1902. október 18-án

Az iparos ünnepe.

Dramolett.

S Z E M É L Y E K:

A közvélemény	— — —	Deésy Alfréd
A lateiner	— — —	Tóth Elek
A technikus	— — —	Szarvasi Sándor
Egy iparos	— — —	Bognár J.

A munka.

Dramolett.

Z S E M É L Y E K:

Péter, magyar iparos	— —	Peterdi S.
Pál, izgága idegen	— —	Kovács Lajos
Az anya	— —	A. Hody
Kis fia	— —	* * *

Varázshegedű.

Operette.

Z S E M É L Y E K:

Antal, kertészlegény	— —	Amon Margit
Mathien apó, öreg falusi zenész	— —	Csatár Győző
Georgette, kertészleánya	— —	Bilkey Irén

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 kr., földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Körzék 1 frt 20 kr., Támlászek, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 80 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órákor

Kezdeté fél 8 órákor, vége 10 órákor.

Holnap vasárnap, október 19-én

Délután 3 órákor félhelyárakkal:

Milimári.

Életkép.

Este hét és fél órákor rendes helyárakkal:

Csepürágók.

Operett.

TAVIRATOK

Zarándokok a pápánál.

Bécs, okt. 17. A »Vaterland«-nak azt táviratozzák Rómából, hogy a pápa szerdán kihallgatáson fogadta az osztrák és magyar főnemesség hódoló zarándoklatának 25 tagját. A társaságot gróf Szécsen nagykövet mutatta be a pápának. A nagykövet beszédére adott válaszában a pápa örömmel és megelégedéssel nyi-

latkozott a zarándoklatról és azután átvette özvegy Isenburg—Birstein hercegnő, született Mária Lujza főhercegnőtől Magdolna főhercegnő boldoggá avatását kérő feliratot. (M. T. I.)

Felfüggesztett állatorvos.

Temesvár, október 17. (Saj. tud. távirata.) **Fekete** Gyula városi állatorvost, többrendbeli bejelentett visszaélések miatt felfüggesztették s ellene a fegyelmi vizsgálatot megindították.

A bányász sztrájk.

Wilkesbarre, okt. 17. A szénbányamunkások sztrájkja csak akkor nyilvánítható befejezettnek, ha a bányamunkások gyűlése hozzájárul a sztrájk megszüntetéséhez. Az egyes kerületek végrehajtó bizottságai ma összeültek tanácskozássra. (M. T. I.)

Wilkesbarre, okt. 17. A bányamunkások kerületi végrehajtó bizottságai mai tanácskozásukon egyhangulag elhatározták, hogy a bányamunkásoknak a hétfőre összehívott gyűlésén azt fogják ajánlani, hogy álljanak munkába és a függő kérdések eldöntését bizottságra bízzák. (M. T. I.)

Sikkasztó bankigazgató.

Bécs, október 17. (Saj. tud. távirata.) Az angol-osztrák bank váltó osztályának igazgatója, **Kraemer** Jenő, két hamisított utalványra 36,000 koronát felvett s a börzén eljátszotta. Rég idő óta könnyelműen élt s nagyban költekezett. Valószínű a szükséges pénzt mind bűnös uton kerítette. A hamisítást a bank könyvelője vette észre s rögtön jelentést tett, mire az igazgatót felfüggesztették.

Vulkánok működése.

London, október 17. Darbados szigetén vulkánikus por esik, a mely St. Vinczént szigeten működő vulkánból ered. A kereskedelmi forgalom megakadt.

New-York, október 16. Kingstownből jelenti egy távirat, hogy a Souffriere vulkán ma éjjel egy órától négy óráig teljes erővel működött. Basse-Terre-ből (Guadeloupe) azt jelenti egy távirat, hogy éjjel és egy óra között erős robaj hallatszott. Les Saintes-ben (Mariga Galante) tegnap földrengés volt. (M. T. I.)

A Vuics-kabinet lemondása.

Belgrád, október 17. A király véglegesen elfogadta a Vuics-kabinet lemondását. A király különféle pártállású politikusokkal tanácskozott. Valószínűnek tartják, hogy haladóparti, semleges, radikális és liberális tagokból álló mérsékelt irányú koalíciós miniszterium fog alakulni. Az új kabinet mindenestre konzervatívabb lesz, mint az eddigi. Miniszterelnökül Markovics Cincár és Franaszovics tábornokokat emlegetik. A külügyi tárczára az esetben, ha Franaszovics el nem fogadja, Krisztics Coszta bécsi követet veszik kombinációba. A végleges döntés valószínűleg csak holnap várható. (M. T. I.)

Kánikula októberben.

Nápoly, október 17. Két hét óta állandó szép időjárás van a városban és annak környékén. Az utolsó napokban a meleg annyira emelkedett, hogy akár kánikulának is beillik.

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

118

A Kosycki emberei sem maradtak mögöttük, láttokra örömmel dobbant meg minden igazi katonaszív. Jeremiás, aki ugyancsak szigorú mértékkel ítélte a katonák fölött, megelégedetten bólintott és mosolygott rájuk. Éppen a gyalogság hiányzott az ő seregéből, ennek a gyalogságnak pedig sehol sem lehetett volna párja.

Erejét is növekedni érezte s most már meggyarapodott seregével új hőstettekre készült. A tisztek körülötte harcra dologról beszéltek és a egyes nemzetek katonáinak a képességét tették szóvá.

— A saporogiai gyalogság ugyan kitűnő, főként a sáncvédelemben, mondta Slesinski, de ezek még annál is többet érnek.

— Sokkal többet! tette hozzá Migurski. Csak Viersul ellenkezett.

— Nehézkes nép ez. Fogadom, hogy ha tatárainkkal két napig ostromlom őket, harmadik napon már mozdulni se tudnak.

— Ne beszélj bolandot, a német derék katona, sokat elbír!

Most megszólalt sajtáságos lithvániai éneklő hangon Longinus is.

— Bölcs az Isten rendelése, hogy minden nemzetet különb-különb erényekkel ajándékozott meg. A mi lovasságunknak nincs párja a világon, de gyalogságunk sem a magyar, sem a német vitézekkel nem mérkőzhetik.

Sagloba persze kötődni kezdett. — Bizony bölcs az Uristen. Neked például nagy vagonot adott, hosszú kardot és erős kart, de édes-kevés eszet.

— Ugyan hagyj már szegényt. Ugy rászoktál már, mint göboly az állatra, folyton csipek, szurod, mondotta Skrzetuski.

Longinus azonban megfelelt magáért. Hunyorgatva szólt:

— Neked meg rossz nyelvet adott az Isten.

— Ajánlom neked, hogy ne jusson eszedbe rossznak találni a rendelését. Mert ez annyit jelentene, hogy zúgóddol ellene és akkor minden szüzességi fogadalmaddal együtt pokolba jutsz.

— Te csak beszélj, beszélj, egyre jár a szájad!

— Hát tudod-e, hogy miben különbözik az ember az állattól?

— Hogy e. Észben és beszédben.

— No neked megadták Sagloba, szólt Migurski. Sagloba azonban csak ontotta a szót.

— Majd megmagyarázom neked Longinus, hogy a lengyelek miért a legjobb lovasok s miért a legjobb gyalogos katona a német.

— Nos, miért? Kérdezték mindenfelől.

— Mikor az Isten a lovat megteremté, odavezette az emberek elé, hogy dicsérjék a művét. Oldala mellett egy német állott, mert a német tudvalevőleg mindenüvé betolakodik. Az Uristen tehát megmutatta a lovat és megkérdezte a németet, hogy mi is lenne ez az állat? A német felelt; ló! Jó? Kérde az Uristen, aki nem hallotta tisztán a németet. Mondja a német: nem. Ezt pedig úgy értette az Isten, hogy nem jó, hanem rossz a műve.

Haragra gerjedt és így kiáltott a németre: ha ócsárolod a művet, hát meg is büntetlek veled! Ne lovagolj soha ez állaton, vagy ha mégis rámerészkedsz, hát rosszul új rajta. A lovat pedig a lengyelnek ajándékozta. Így lett a lengyelekből a legjobb lovasság. A németek pedig meg akarták kérlelni és kiengesztelni az Uristent, futottak hát mindenütt a nyomába. Így lett belőlük a legkitűnőbb gyalogság.

— No, ezt szépen kifundáltad! — mondta Longinus.

Beszégetésüket az előőrök zavarták meg, akik egy új sereg közeledtét jelentették, amely azonban nem Konstantinóv, hanem a Stucs-folyó felől jött. Két óra múlva a táborhoz érkeztek, de trombitáikat úgy harsogtatták, a dobokat úgy pergették, hogy a herceg rájuk üzent: csöndesebben legyenek, mert ellenség van a közelben. Most aztán kitudódott, hogy Lascs őrmester csapata áll előttük. Hírhedt, veszedelmes, iszákos, szájas tatárember volt ez a

Lásos, de kitűnő katona. Nyolcszáz embert vezetett most, nemeseket és kozákokat vegyesen, csupa magafajta legényt, akiket érdemök szerint fölkellett volna akasztani. A herceg azonban szívesen fogadta ezeket a fegyelmetlen embereket, bizott benne, hogy az ő erős keze alatt rendhez szoknak s bátorságokkal és mártírszűzökkel jövátesszik hibáikat és fogyatkozásait. Szerencsés napja volt ma. Tegnap még megakarták szakítani a háborút, mikor a kiewi vajda pártolt tőle, segítő csapatokat kellett volna varnia, békésebb vidékre visszavonulnia, ma pedig tizenkétezer embert számított a sereg s most már bátran megmérkőzhetett Krzywossal, akinek ugyan hatvanezer ember volt, jobbra paraszta, alig egy ötödében katona. Körülbelül egyforma erősek voltak tehát.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Az osztálysorsjáték tegnapi huzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

- 20.000 koronát nyert: 65164.
- 10.000 koronát nyert: 74701.
- 5000 koronát nyertek: 7485 74775.
- 2000 koronát nyertek: 5610 13899 16616
- 16696 19891 21573 25393 26396 34367 44834
- 57040 65981 70977 72556 74642 74910 78937
- 86180 89899.
- 1000 koronát nyertek: 196 8618 9539
- 10911 16408 20587 21716 21995 27991 32321
- 37491 41158 53481 57783 62642 62738 67592
- 72114 73034 74284 76544 79810 84960.
- 500 koronát nyertek: 3633 3840 4700
- 4433 9485 44787 14654 14947 24383 26646
- 27249 27670 27932 30667 46705 53630 61293
- 61514 63337 64641 65502 66104 69713 70828
- 72381 72460 73747 76927 78177 83022 83450
- 85863 90599 90636 93680 99106 99204 99333
- 99805.

Forgalmi kimutatás 1902. évi okt. hó 14-ről. Tiszta buza körülbelül 2000 hltr, kétszeres buza 500 hltr, rozs 700 hltr, árpa 400 hkl, zab 380 hltr, tengeri 360 hltr, burgonya 380 hltr. Lásos jószágok: Hizott sertés mintegy 100, drb, félhizott 230, sovány 270, süldő 700, malac 283, hizott marha 45, jármos ökör 450, fejős tehén 240, borjú 295, bivaly 5, juh és kecske 350, ló 340.

Árjegyzék és Társaság

Értékek jelentése.

A társaság által eredeti tévartat.

Hivatások.

	Budapest, okt. 17.
Buza október	7.27
Buza április	7.84
Tengeri	6.60
Rozs okt.	6.45

Zab ápr.	6.15
Káposzta, október, ág.	11.85

Hivatások.

	Budapest, okt. 17.
Osztrák hitel	683.50
Magyar hitel	728.50
Államvasút	711.75
Rómaiurány	4.250
Magyar jelölés	67.50
Szállítási	
Wagon-költség	

Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsde 1902. okt. 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120.00
Magyar koronajárdék	97.70
Magyar vasúti közlekedés aranyban 4,25%	
Magyar vasúti közlekedés szénben 2,25%	
Magyar keleti vasúti államkötvény 1878-ból	
Magyar földterület-átviteli kötvény 4%	98.00
Hatalmátviteli jog megváltási kötvény	100.00
Horvát-magyar földterület-átviteli kötvény	98.00
Magyar nyereségy-sorsjegy-kötvény	203.00
Tiszszabályozás szeszi sorsjegyek köztétele	160.00
Osztrák járdék papírban	100.50
Osztrák járdék papírban	100.50
Osztrák járdék aranyban	120.50
Osztrák korona járdék	100.00
Osztrák államsorsjegyek	160.50
Osztrák magyar bank részvény	15.85
Magyar hitelbankrészvény	719.00
Osztrák hitelintézet részvény	710.50
Párisi visita	95.17
20 jrnkos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	116.95
Londoni visita	289.30
20 márkás arany	28.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán a biharmegyei közkórháztól a Lukács György-utca és Széles-utcán át a Sebes-Körözs folyóig készitendő szennyvíz levezető csatorna építési munkálatainak vállalatba adása czéljából 1902. évi október hó 27-én d. e. 10 órakor a városház nagytermében nyilvános árverés fog tartatni.

Az összes munkálatok mintegy 32012 koronában vannak előirányozva s egy fővállalatnak adatnak ki.

A bántpénz 3000 korona, mely készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban teendő le.

Árverési szóval vagy írásban zárt ajánlat utján lehet, szóbeli ajánlattevők bántpénzeiket alulírott küldöttségi elnök kezéhez az árverés megkezdése előtt letenni, zárt ajánlatot benyújtók pedig az ajánlathoz mellékelni kötelesek.

Zárt ajánlatokban világosan kiteendő, hogy ajánlattevő az árverési feltételeket, a költségvetést, a terveket és egységár füzetet ösméri s azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja,

szóbeli ajánlattevők ezen körülmény elismerésével az árverés megkezdése előtt az említett okmányokat aláírni kötelesek.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad város közönségét csakis az árverés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad város tanácsa fenntartja magának a jogot arra nézve, hogy a tett ajánlatok felett szabadon határozhasson, jogában fog állani tehát bármelyik ajánlattevővel szerződni, vagy az árverés eredményét megsemmisíteni s új árverést kiírni, vagy pedig az árverés tárgyát képező munkálatokat házilag szerződéses vállalkozóval végrehajtani. Az árverési feltételek, a tervek, költségvetés, a városi egység árúfüzetek a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1902. október hó 15-én.

Komlóssy József,

jogügyi és gazdasági

tanácsnok,

mint az árverési küldöttség

elnöke.

342.

1554—1902. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bir. v. hajtó ezennel köz-hírré teszi, hogy a nagyvárad-vidéki kir. járásbírósnak 1900. évi V. 372/1. számú végzése folytán dr. Boros Jakab ügyvéd által képviselt Ries és Berkovits budapesti cég felperes részére *Schwarcz Mór* mező-keresztesi lakos alperes ellen 472 kor. 88 fill. hátralék követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 664. kor. 40. fill-re becsült ingóságokra a n.-várad-vidéki kir. bíróság 1902. V. 827/8. számú végzésével az árverés elrendelteként, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Bihár-Mező-Keresztes községben leendő megtartására határidőül **1902. évi október hó 27. napjának délutáni 3 órája** kitűzetik, amikor a bíróság lefoglalt szódavíz gyártó gép, szódavizes üvegek és butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyváradon, 1902. évi október hó 10. napján.

Bosnyák Gergely,

kir. bírósági végrehaj. ó.

347.

Bazárban minden olcsóbb, mint más üzletekben.

Őszi és téli sáison szükségletünket szerezzük be

FRISS és Társa korona és fillérbazárjában,

hol alant jegyzett árukat **legjutányosabban** kapjuk, ugymint:

Téli alsó Jäger ingeket és nadrágokat, fehér és színes alsó szoknyák, fekete és mosó kötények, fejrvaló posztó és Berliner kendőket, Hunnia cipőket, sapkákat, gyermek kocsikat, ajándék tárgyakat, gyermekjátékszereket, pálmákat és fali diszeket.

Szép kivitelü ingyen kép 10 forint bevásárlás után.

Bazárban minden olcsóbb, mint más üzletekben.

Esőernyők, sárczipők.

Üszülött gyermeknek részlete teljes felszerelés.

